

RECENZE ČESKÉHO PŘEKladu SCREENINGOVÉHO A REFERENČNÍHO NÁSTROJE PRO IDENTIFIKACI KOMUNIKAČNÍCH OBTÍŽÍ A PORUCH KOGNITIVNÍCH FUNKCÍ U OSOB PO ZÍSKANÉM POŠKOZENÍ MOZKU (CCCABI-CZ*)

Tereza Lištvanová^{1, 2, 3}

Bořek Jankovský¹

Barbora Srpová¹

Tereza Lištvanová

Bořek Jankovský

Barbora Srpová

Pacienti se získaným poškozením mozku mohou vykazovat komplexní kognitivní, komunikační, fyzické a psychické obtíže, k jejichž diagnostice je vyžadováno zapojení velkého množství odborníků z řad lékařských i nelékařských zdravotnických profesí. CCCABI-CZ je textový zaškrtač screeningový a referenční nástroj, který si klade za úkol identifikovat komunikační obtíže.

Screening byl do češtiny z kanadského originálu přeložen studentkou logopedie Alžbětou Henzlovou pod vedením Mgr. Lucie Kytnarové, Ph.D., logopedky ve zdravotnictví. Jedná se o nástroj, který v našich podmínkách dosud nebyl k dispozici. Částečně by se dal přirovnat k Dotazníku funkcionální komunikace, je však mnohem komplexnější a zahrnuje více oblastí. Je nutno zdůraznit, že neslouží ke stanovení diagnózy ani nenahrazuje komplexní klinicko-logopedické vyšetření, ale jedním z jeho cílů je odhalit nutnost indikace důkladného vyšetření klinickým logopedem.

Formulář obsahuje celkem 45 položek, které jsou rozděleny do několika oblastí zahrnujících veškeré komunikační funkce: každodenní komunikaci, porozumění řeči a zpracování informací, vyjadřování a sociální komunikaci, čtení s porozuměním a psaní; poslední část zahrnuje obtíže v oblasti myšlení, uvažování, schopnosti řešení problému, exekutivních funkcí a seberegulace. Byl vytvářen a postupně upravován již od roku 1990 tak, aby splňoval různá

kritéria, mj. aby byl stručný, komplexní, založený na důkazech a dostupný nejen odborníkům, ale i pacientům a jejich rodinám. Screening by měl ideálně probíhat za účasti klinického logopeda či jiného zdravotnického pracovníka, pacienta a jeho komunikačního partnera. Již v případě jednoho pozitivního zjištění ze všech položek je pacient indikován ke komplexnímu vyšetření klinickým logopedem.

Pozitivní vlastností formuláře je jistě jeho struktura, přehlednost a komplexnost. Po vyplnění může poskytnout vyšetřujícímu ucelený obraz o aktuálních potížích pacienta s komunikací. Profitovat z něj mohou hlavně kliničtí logopedi, kterým může sloužit jako screening při prvním setkání, ale také jako vodítko k vytvoření plánu podrobnější diagnostiky či nastavení terapie.

Na druhou stranu se ale domníváme, že tato obsáhlost je zároveň i jedním z negativ nástroje. Z tohoto důvodu považujeme využití dotazníku nelogopedickými pracovníky za nepřilíš vhodné. Praktičtější se nám jeví využití screeningu v logopedických ambulancích, kde, jak bylo psáno výše, může tento nástroj pomoci v podrobném seznámení s obtížemi pacienta a v zaměření dalšího cíleného vyšetření.

Další nevýhodou, kterou zde shledáváme, je fakt, že k vystavení žádanky ke komplexnímu klinicko-logopedickému vyšetření stačí zaškrtnutí jen jedné z 45 uvedených položek. Obáváme se, že by mohlo

¹ Mgr. Tereza Lištvanová, Bc. Bořek Jankovský, DiS., MUDr. Barbora Srpová, Ph.D., Neurologická klinika a Centrum klinických neurověd 1. LF UK a VFN, Kateřinská 30, 128 21 Praha 2, Česká republika. E-mail: t.listvanova@seznam.cz.

² Klub afasie, z. s., Branská 360, 198 00 Praha, Česká republika.

³ ALSA, z. s., Americká 14, 120 00 Praha 2, Česká republika.

* Česká verze byla podpořena grantem IGA_PdF_2023_019 hl. řeš. Vitásková: Výzkum fatických, artikulačních, fonačních, pragmaticko-jazykových a kognitivně-jazykových aspektů komunikačních poruch v logopedickém náhledu.

docházet k falešně pozitivním výsledkům, a to i s přihlédnutím k faktu, že některé položky jsou dle našeho názoru zavádějící. Ocenili bychom doplňující dokument

s podrobnějším vysvětlením jednotlivých bodů nebo uvedením konkrétnějších příkladů, které by minimalizovaly případné mylné interpretace.

Celkově ale screening považujeme za velmi přínosný a vidíme jeho potenciál ve využití především v klinické logopedii.

Literatura

HENZLOVÁ, A., KYTNAROVÁ, L., 2023. Cognitive-Communication Checklist for Acquired Brain Injury CCCABI, česká verze. Dostupné z: [CCCABI.Czech_.pdf \(brainandcommunication.ca\)](#).

KOŠŤÁLOVÁ, M., POLÁKOVÁ, B., ŠMÍD, P., ULREJCHOVÁ, M., KLENKOVÁ, J., BEDNAŘÍK, J. et al. Dotazník funkcionální komunikace [DFK] a terapeutický materiál. [online]. Dostupné z: [Dotazník funkcionální komunikace \(DFK\) - Fakultní nemocnice Brno \(fnbrno.cz\)](#).

MACDONALD, S., 2015 Cognitive Communication Checklist for Acquired Brain Injury – česká verze CCCABI–CZ. Ontario, Kanada: CCCD Publishing. Dostupné z: [brainandcommunication.ca/wp-content/uploads/2023/11/CCCABI.Czech_.pdf](#).

MACDONALD, S., 2021. The Cognitive-Communication Checklist for Acquired Brain Injury: A Means of Identifying, Recording, and Tracking Communication Impairments. *American Journal of Speech-Language Pathology*. [online]. **30**(3), s. 1074-1089. ISSN 1058-0360. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: https://doi.org/10.1044/2021_AJSLP-20-00155.